

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobkyně: **H. L.**, zast. JUDr. Lenkou Kulhavou, advokátkou se sídlem v Praze, Slezská 19, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 2004, č. j. 24 Az 524/2004 – 21,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Soudem ustanovené advokátce JUDr. Lence Kulhavé **se p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů celkem ve výši 2150 Kč, které jí budou vyplaceny do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Výše uvedeným rozsudkem zamítl Krajský soud v Ostravě žalobu žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 16. 8. 2004, č. j. OAM – 2539/VL -20-04-2004, kterým žalovaný neudělil žalobkyni v České republice azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost.

Stěžovatelka v kasační stížnosti vyjádřila nesouhlas s napadeným rozsudkem krajského soudu, když dle jejího přesvědčení došlo při projednání opravného prostředku k porušení ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu (dále jen „správní řád“). Důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo k porušení § 34 odst. 1 správního řádu. Stěžovatelka dále uvedla, že Ukrajinu opustila proto, že tam není možno najít práci, je tam nezaměstnanost a těžký život. Stěžovatelka viděla inzerát na práci v ČR, ale protože zde nelze pracovat s turistickým vízem, požádala o azyl. Další problémy měla stěžovatelka se svým přítelem, který chodí domů opilý a bil ji. V případě návratu se stěžovatelka obává svého přítele. Dle jejího názoru je tak naplněn důvod pro udělení humanitárního azylu dle ustanovení §14 zákona o azylu. Navrhla rozsudek krajského soudu zrušit a současně požádala o přiznání odkladného účinku. Ustanovený zástupce kasační stížnost dne 19. 8. 2005 doplnil. Namítal, že v projednávané věci nebyly řádně zkoumány a vyhodnoceny důvody, pro které stěžovatelka žádá o azyl. Odůvodnění je obecné, konkrétně se situací stěžovatelky nezabývá. Pokud odůvodnění obsahuje konkrétní skutečnosti, soud je nesprávně vyložil v neprospěch stěžovatelky. Stěžovatelka neopustila zemi z důvodů ekonomických. Práci měla, živila svou rodinu a už proto nemohla a nechtěla opustit rodinu. Soud nevzal v úvahu okolnosti, pro které stěžovatelka nemohla sehnat práci a dále si zvyšovat vzdělání, když právě korupce a politické pronásledování jsou toho příčinou. Oficiálně sice Ukrajina potírá korupci, fakticky však člověk žádné ochrany nedočká. Soud tedy vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 5. 9. 2005. Žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a domnívá se, že jak rozhodnutí o azylu tak rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný dále považuje za bezpředmětné obecně formulované námitky stěžovatelky ohledně porušení ustanovení správního řádu. Nově stěžovatelka tvrdí, že zemi neopustila z ekonomických důvodů. Žalovaný shledává kasační stížnost včetně žádosti o přiznání odkladného účinku nedůvodnými a navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné,

neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 2. 8. 2004 podala stěžovatelka žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že má ukrajinskou národnost i státní příslušnost. Vlast opustila v červenci 2004 s cílem najít si v ČR práci. Na Ukrajině měla ekonomické problémy a potíže s přítelem. Požádala o azyl z důvodu legalizace, když ji tady bez dokladů nikdo nezaměstná. Dne 12. 8. 2004 byl se stěžovatelkou za účelem spolehlivého zjištění skutečného stavu věci sepsán protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Stěžovatelka do protokolu zopakovala, že do ČR odjela za prací. Uvedla, že od roku 1996 pracovala na Ukrajině ve fabrice, která však zkrachovala. Poté byla zaměstnána až do roku 2004 v zemědělském družstvu, ale jednalo se pouze o sezónní práce. Nechala se zaregistrovat na úřadě práce, ale žádná práci ji nebyla poskytnuta. Ke svým problémům s přítelem uvedla, že ji v opilosti bil. Jednou zavolala policii. Po odjezdu ji přítel pohrozil, že pokud si bude stěžovat, zabije ji. Nijak své potíže s přítelem neřešila, dále se s žádostí o pomoc na státní orgány neobracela a rozhodla se odcestovat ze země. Na základě inzerátů přijela do ČR, kde ji zprostředkovatel práce podvedl. Poté pracovala nelegálně jako uklízečka. O azyl požádala z důvodu setrvání v ČR a kvůli potížím s přítelem. Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 16. 8. 2004 rozhodnutí, kterým nebyl stěžovatce udělen v České republice azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a současně bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Žalovaný konstatoval, že stěžovatelka nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Naplnění podmínek pro udělení azylu dle ustanovení § 13 a § 14 taktéž neshledal.

Předmětné rozhodnutí napadla stěžovatelka žalobou. Krajský soud žalobu zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem.

Proti rozsudku soudu podala stěžovatelka kasační stížnost.

Stěžovatelka, ačkoliv tak nečiní odkazem na konkrétní kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., uplatňuje, jak je patrné z obsahu kasační stížnosti, kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení a dále kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy má za to, že skutková podstata nemá oporu ve spisech.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci

Nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v nesprávném posouzení situace stěžovatelky v zemi původu, když dle názoru stěžovatelky byl v jejím

případě dán důvod pro udělení humanitárního azylu dle ustanovení § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka v souvislosti s touto námitkou poukázala na problémy ekonomické a taktéž problémy s přítelem.

Námitku stěžovatelky neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatelka v průběhu správního řízení neuvedla žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Důvodem pro podání žádosti o azyl byly potíže stěžovatelky se zaměstnáním, které bylo v jejím případě pouze příležitostné, osobní problémy stěžovatelky s přítelem, který ji v opilosti bil a taktéž snaha po legalizaci pobytu, jak sama stěžovatelka v průběhu správního řízení uváděla. Jak již tento soud mnohokrát judikoval, nejsou ekonomické problémy, stejně jako problémy se soukromými osobami mimo státní struktury, právně relevantním důvodem pro udělení azylu. Za této situace žalovaný jak v rozhodnutí prvního stupně, tak soud v žalobou napadeném rozhodnutí správně usoudil, že podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 v daném případě splněny nejsou.

Namítá-li stěžovatelka, že splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, nelze s ní souhlasit.

Udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Institut „případu hodného zvláštního zřetele“ je neurčitým právním pojmem, avšak vlastní rozhodnutí správního orgánu humanitární azyl udělit či nikoliv, je výsledkem správního uvážení.

Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu. Soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Pokud správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v její zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména, když stěžovatelka ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděla. Ekonomické problémy stěžovatelky, stejně tak problémy s přítelem, bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele k udělení humanitárního azylu dle ustanovení § 14 zákona o azylu nepostačují. Stěžovatelka se nesprávně domnívá, že důvody, pro které opustila vlast, jsou ve vztahu k udělení humanitárního azylu relevantní.

Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s..

Stěžovatelka v kasační stížnosti dále namítá, že žalovaný porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 31 odst. 1, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 správního řádu. Předmětnou námitku lze dle jejího obsahu podřadit pod kasační důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když stěžovatelka namítá vady řízení před správním orgánem.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Námítky stěžovatelky zůstaly pouze v obecné rovině (stejně jako v podané žalobě), když stěžovatelka pouze citovala příslušná ustanovení správního řádu, aniž by specifikovala v čem porušení výše uvedených zákonných ustanovení spočívalo. Takové námítky nejsou způsobilé bližšímu přezkoumání.

Povinnost zjistit skutečný stav věci ukládá správnímu orgánu ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu. Dle citovaného ustanovení je správní orgán povinen opatřit si potřebné doklady pro rozhodnutí. Důkazní břemeno v řízení vyplývající z břemene tvrzení vážne však na žadateli o azyl. Ze spisového materiálu vyplývá, že žalovaný vycházel při svém rozhodování jak ze skutečností uvedených stěžovatelkou v žádosti o udělení azylu, tak z konaného pohovoru. Skutečnosti stěžovatelkou sdělené žalovaný porovnal

s informacemi ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině. Pokud stěžovatelka v průběhu celého správního řízení netvrdila a neprokázala, že by byla v zemi svého původu pronásledována za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů taxativně vymezených v ustanovení §12 zákona o azylu, žalovaný správně vyhodnotil, že ekonomické a osobní problémy stěžovatelky, stejně jako snaha po legalizaci, nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Dokazování shledal Nejvyšší správní soud dostatečným, přesvědčivým, stav věci byl zjištěn spolehlivě, přesně a úplně, žalovaný i soud si opatřili potřebné podklady pro rozhodnutí, k dokazování použili všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci, rozhodnutí vyplývají ze zjištěných podkladů a je dostatečně zdůvodněno. Skutková podstata má náležitou oporu ve spisech, při jejím zjišťování nebyl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit jeho zákonnost.

Krajský soud pak, jak vyplývá z odůvodnění rozsudku, přezkoumal rozhodnutí žalovaného v mezích všech stěžovatelkou uplatněných námitek, na obecně formulované procesní žalobní námitky soud zareagoval, a v obecné rovině se s nimi také vypořádal. Soud svým povinnostem zakotvených v ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. dostál. Své závěry soud taktéž patřičně odůvodnil. Stěžovatelčina kritika rozhodnutí soudu, který dle jejího názoru nevzal v úvahu okolnosti, pro které stěžovatelka nemohla sehnat práci a dále si zvyšovat vzdělání, když právě korupce a politické pronásledování jsou toho příčinou, není na místě za situace, kdy argumentace stěžovatelky korupcí a politickým pronásledováním se poprvé objevuje až v kasační stížnosti.

Nad rámec potřebného odůvodnění je nucen Nejvyšší správní soud konstatovat, že tvrzená korupce, pokud by byla žalovaným zjištěna, (v daném případě však v průběhu správního řízení nebyla tvrzena a zkoumána) sama o sobě není důvodem pro udělení azylu. Právně významnou pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu se jeví vždy konkrétní situace stěžovatelky, nikoli stěžovatelkou v obecné rovině tvrzená neutěšená situace v řadách policie a na úřadech v zemi původu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtoval, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

Stěžovatelce ustanovil krajský soud pro řízení o kasační stížnosti zástupce advokáta podle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení v tomto případě odměnu za zastupování a hotové výdaje platí stát. Při určování výše odměny a náhrady hotových výdajů ustanovené advokátce vycházel Nejvyšší správní soud z vyhlášky č. 177/1996 Sb. Dospěl k závěru, že zástupkyni stěžovatele náleží odměna podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky,

tedy za dva úkony právní služby po 1000 Kč /§ 9 odst. 3 písm. f) cit. vyhlášky a § 7 této vyhlášky/. Dále jí náleží náhrada hotových výdajů za dva úkony ve výši po 75 Kč (§ 13 odst. 1, 3 cit. vyhlášky). Celkem tak zástupkyni žalobkyně náleží odměna a náhrada hodových výdajů ve výši 2150 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 31. března 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu